

De
onverklaarbare
Logica
van mijn
Leven

De
onverklaa
Logica

Blossom
BOOKS

rbare

van

mijn

Leven

Lieve lezer,

Toen ik *Aristoteles & Dante ontdekken de geheimen van het universum* van Benjamin Alire Sáenz had gelezen, wilde ik maar één ding: meer! Gelukkig werden mijn gebeden verhoord en vond ik een week later het manuscript van *De onverklaarbare logica van mijn leven* in mijn inbox. En wat hield ik ook weer van dit boek!

Als ik *De onverklaarbare logica* ergens mee moet vergelijken, dan leest het boek een beetje als een lange, lome zomer. Je hebt oneindig veel vrijheid, je wilt dat er geen einde aan komt, je slentert er rustig doorheen... De hitte maakt je wat trager, maar oh, wat ben je gelukkig.

Precies dát voelde ik bij *De onverklaarbare logica*. Ik vind de stijl van Benjamin heerlijk; een die rustig kabbelt, die je niet om de oren slaat met allerlei plotwendingen en achtbanen van gebeurtenissen. Je krijgt de tijd om alles in je op te nemen, en stil te blijven staan bij wat er allemaal verteld wordt. Je kijkt mee over de schouder van Sal en voor even leef je zijn leven.

Wat voor mij het boek extra bijzonder maakt, is de noodzaak van het verhaal van Sal in deze tijd. Sal stelt vragen die tijdloos zijn, maar tegelijkertijd enorm actueel. En als je Benjamin Alire Sáenz volgt op Twitter, dan weet je dat dit geen toeval is. In een wereld waarin haat en nijd de boventoon lijken te voeren, levert Benjamin Alire Sáenz een protest op zijn manier; hij wil de wereld een piepklein beetje veranderen door boeken te schrijven waar de liefde vanaf spat.

Heel veel leesplezier toegewenst.

#Spreadthebooklove

Veel liefs,

Myrthe Spiteri

Uitgever Blossom Books

*Voor mijn jongere zusje, Gloria,
van wie ik heb gehouden als jongen. En nog meer als man.
En ter nagedachtenis aan mijn oudere zus, Linda,
die haar leven ondanks haar lijden waardig heeft geleefd.*

Vertel de wereld wat je vindt van #Deonverklaarbarelogica

Vind de auteur: @BenjaminAlireSa

Vind ons: @blossombooks

NUR285, 302 / JD021801

© MMXVIII Nederlandse editie: Blossom Books

© MMXVII Benjamin Alire Sáenz

Oorspronkelijke titel: *The inexplicable logic of my life*

Published by special arrangement with Clarion Books,
an imprint of Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company.

Nederlandse vertaling: Elise Kuip

Omslagbelettering: Studio L.E.O.

Opmaak binnenwerk: Studio L.E.O.

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie
in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

**Wil je ons iets vragen of vertellen? Dat kan! Stuur een mailtje
naar info@blossombooks.nl of ga naar blossombooks.nl**

Proloog

IK HEB EEN HERINNERING DIE WEL EEN DROOM LIJKT: DE GELE bladeren van Mima's moerbeiboom zweven als enorme sneeuwvlokken naar beneden. De novemberzon schijnt, de wind is koel en de middagschaduwen dansen met een levendigheid die mijn kinderverstand ver te boven gaat. Mima zingt iets in het Spaans. Zij bevat meer liedjes dan er bladeren aan een boom zitten.

Ze harkt de gevallen bladeren bij elkaar. Zodra haar werk af is, bukt ze en knoopt ze mijn jas dicht. Ze kijkt naar haar piramide van bladeren, kijkt me aan en zegt: 'Springen!' Ik ren erheen en spring in de bladeren, die naar vochtige aarde ruiken.

De hele middag zwem ik in die zee van bladeren.

Wanneer ik moe ben, pakt Mima mijn hand. Als we terug naar haar huis lopen, blijf ik staan, pak met mijn vijfjarige handjes een paar bladeren en geef ze aan haar. Ze neemt de tere bladeren van me over en kust ze.

Ze is gelukkig.

En ik? Ik ben nog nooit zo gelukkig geweest.

Die herinnering bewaar ik ergens in mijn binnenste, op een veilige plek. Als ik er behoefte aan heb, haal ik hem tevoorschijn en kijk ernaar. Alsof het een foto is.

Deel een

*Misschien had ik wel altijd het
verkeerde idee gehad over wie ik was.*

Het begin van je leven

DE HEMEL VULDE ZICH MET DONKERE WOLKEN EN DE ochtendlucht bevatte een zweem regen. Toen ik naar buiten liep, voelde ik de koele wind op mijn gezicht. Het was een lange, luie zomer geweest, vol hete, regenloze dagen.

Die zomerdagen waren nu voorbij.

De eerste schooldag. Eindexamenjaar. Ik had me altijd afgevraagd hoe het zou voelen om eindexamenleerling te zijn. En daar zou ik nu eindelijk achter komen. Dit was het begin van je leven. Dat beweerde Sam, mijn beste vriendin, in elk geval. Zij wist alles. Een beste vriendin die alles weet bespaart je een hoop werk. Als je ergens een vraag over hebt, hoef je alleen maar naar haar toe te gaan en het haar te vragen en dan geeft zij je de informatie die je zoekt. Al draait het leven natuurlijk niet om informatie.

Sam was idioot slim. En ze wist dingen. Heel, heel veel dingen. En ze vóelde ook dingen. Man, wat kon Sam voelen. Soms dacht ik dat zij al het denken, voelen en leven voor ons tweeën deed.

Sam wist wie ze was.

En ik? Ik niet altijd. Wat gaf het dat Sam soms een emotionele exhibitionist was, met gevoelens die constant heen en weer stuiterden? Ze kon een storm zijn. Maar ook een rustig brandende kaars die een donkere kamer verlichtte. Wat gaf het dat ik een beetje gek van haar werd? Het hele pakket – dat hele emotionele gedoe, haar eeuwig wisselende humeur

en manier van praten – gaf je het idee dat ze springlevend was.

Ik was een ander verhaal. Ik hield liever het hoofd koel. Ik had mezelf onder controle, denk ik. Maar soms voelde het alsof ik helemaal niet leefde. Misschien had ik Sam nodig omdat ik me met haar in de buurt meer levend voelde. Misschien klonk dat onlogisch, maar misschien wordt het concept dat we logica noemen overschat.

Dus op de eerste schooldag, het zogenaamde begin van ons leven, liep ik op weg naar Sams huis tegen mezelf te praten. We wandelden elke dag samen naar school. Geen auto voor ons. Shit. Pap herinnerde me er graag aan dat ik geen auto nodig had. ‘Je hebt toch benen?’ Ik hield van mijn vader, maar zijn gevoel voor humor kon ik niet altijd waarderen.

Toen ik voor Sams deur stond, stuurde ik haar een berichtje: *Ik ben er!* Ik kreeg niets terug.

Ik bleef wachten. En weet je, ik kreeg het vreemde gevoel dat alles anders zou worden. Sam noemde dat soort gevoelens voorgevoelens. Volgens haar waren die niet te vertrouwen. Toen we in de derde zaten, was ze naar een handlezer geweest en op slag cynisch geworden. Toch vond ik het een verontrustend gevoel, want ik wilde niet dat alles zou veranderen: ik vond mijn leven goed zoals het was. Kon alles maar voor altijd blijven zoals het nu was. Kon dat maar. En weet je, dat gesprekje met mezelf vond ik maar niks – en dat had ik ook helemaal niet hoeven voeren als Sam enig besef van tijd had gehad. Ik wist wat ze aan het doen was. Schoenen. Sam kon nooit kiezen welke schoenen ze aan ging doen. En aangezien het de eerste schooldag was, waren de juiste schoenen van cruciaal belang. Sam. Sam en haar schoenen.

Toen ze eindelijk naar buiten kwam, stond ik een berichtje aan Fito te typen. Fito’s drama’s waren heel anders dan die van Sam. Ik had nooit geleefd in de chaos die Fito elke dag van zijn leven moest trotseren, al vond ik dat hij daar best goed mee omging.

‘Hé,’ zei Sam terwijl ze naar me toe liep zonder te beseffen dat ik op haar had staan wachten. Ze droeg een blauwe jurk. Haar rugzak paste

bij haar jurk en haar oorbellen bewogen in de wind. En haar schoenen? Sandalen. Sandalen? Ik had hier al die tijd staan wachten voor een paar sandalen die ze bij de Target had gekocht?

‘Mooie dag,’ zei ze, één en al glimlach en enthousiasme.

‘Sandalen?’ zei ik. ‘Heb ik daarop staan wachten?’

Ze was niet van plan haar goede humeur door mij te laten verpesten. ‘Ze zijn perfect.’ Ze schonk me nog een glimlach en gaf me een kus op mijn wang.

‘Waarom doe je dat?’

‘Dat brengt geluk. Eindexamenjaar.’

‘Eindexamenjaar. En daarna?’

‘Studeren!’

‘Begin daar nou niet weer over. We hebben het de hele zomer nergens anders over gehad.’

‘Dat is niet waar. Ik heb het de hele zomer nergens anders over gehad. Jij was in die discussies een tikkeltje afwezig.’

‘Waren het discussies? Ik dacht dat het monologen waren.’

‘Niet zeuren. Studeren! Leven!’ Ze maakte een vuist en stak hem hoog de lucht in.

‘Ja. Leven,’ zei ik.

Ze schonk me een van haar Sam-blikken. ‘De eerste schooldag. We gaan ze ervanlangs geven.’

We keken elkaar grijnzend aan. En toen gingen we op weg. Naar het begin van ons leven.

De eerste schooldag was volkomen ongedenkwaardig. Meestal hield ik van de eerste dag: de nieuwe kleren en optimistische glimlachjes die iedereen droeg, de positieve gedachten die onze hoofden vulden, de goede voornemens die rondreven als opblaasfiguren bij een optocht, en dan waren er nog de optimistische slogans: ‘Dit wordt het beste jaar ooit!’ Onze leraren bleven maar herhalen dat iedereen de ladder van succes

kon beklimmen in de hoop dat het ons zou motiveren om eens iets te leren. Misschien probeerden ze ons gewoon zover te krijgen ons gedrag te veranderen. Want laten we eerlijk zijn, veel van ons gedrag kon wel wat verandering gebruiken. Volgens Sam had 90 procent van de leerlingen op El Paso High School gedragstherapie nodig.

Dit jaar liet die hele eerste-schooldagervaring me koud. Ijskoud. En toen ging Ali Gomez bij Engels natuurlijk voor het derde achtereenvolgende jaar voor me zitten. Ja, Ali, een restant van eerdere jaren die graag met me flirtte in de hoop dat ik haar zou helpen met haar huiswerk. Het voor haar zou maken, dus. Dacht het niet. Ik had geen idee hoe ze in de gevorderden-lessen terecht was gekomen. Zij was het levende bewijs dat je je vraagtekens kon zetten bij ons schoolsysteem. Ja, de eerste schooldag. Totaal. Ongedenkwaardig.

Behalve dan dat Fito niet kwam opdagen. Ik maakte me zorgen om die gast.

Ik had Fito's moeder maar één keer ontmoet en naar mijn idee woonde die niet op deze planeet. Al zijn oudere broers hadden de middelbare school verruild voor geestverruimende middelen en waren zo in hun moeders voetsporen getreden. Toen ik zijn moeder ontmoette, waren haar ogen bloeddoorlopen en glazig geweest, haar haar was net touw en ze stonk. Fito had zich kapotgeschaamd. Arme jongen. Fito. Oké, mijn probleem was dat ik me te veel zorgen maakte. Dat haatte ik aan mezelf.

Na onze ongedenkwaardige eerste schooldag liepen Sam en ik naar huis. Het zag eruit alsof het ging regenen en net als de meeste woestijnratten was ik dol op regen. 'De lucht ruikt lekker,' zei ik tegen haar.

'Je luistert niet,' zei ze. Ik was gewend aan die ik-vind-je-irritant-toon die ze af en toe tegen me aansloeg. Ze had een heel verhaal tegen me gehouden over kolibries. Ze was geobsedeerd door kolibries. Ze had zelfs een kolibrie-T-shirt. Sam en haar fases. 'Hun hartje slaat tot wel tweahonderdzestig keer per minuut.'

Ik glimlachte.

‘Je lacht me uit,’ zei ze.

‘Ik lach je niet uit,’ zei ik. ‘Ik moest gewoon glimlachen.’

‘Ik ken al je glimlachjes,’ zei ze. ‘Dat is je uitlach-glimlach, Sally.’ Sam noemde me al sinds de brugklas Sally, want ook al vond ze mijn naam, Salvador, mooi, ze vond hem te heftig voor een jongen als ik. ‘Ik ga je pas Salvador noemen als je een man bent – en lieverd, dat ben je nog lang niet.’ Sam zou nooit kiezen voor Sal, zoals alle anderen me noemden – behalve mijn vader, die me Salvie noemde. Dus ze had de gewoonte ontwikkeld om me Sally te noemen. Ik vond het vreselijk. Welke normale jongen wil er nou Sally worden genoemd? (Niet dat ik mijn best deed om normáál te zijn.) Weet je, je kon Sam niets verbieden. Als je haar iets verbood, deed ze het zevenennegentig procent van de keren toch. Niemand was koppiger dan Sam. Ze keek me gewoon aan met die blik van haar die zei dat ik er maar aan moest wennen. Dus voor Sam was ik Sally.

Vanaf toen noemde ik haar Sammy. Iedereen zoekt een manier om de stand weer gelijk te brengen.

Maar goed, ze was me dus alle denkbare cijfertjes over kolibries aan het vertellen. Ze werd boos op me en beschuldigde me ervan haar niet serieus te nemen. Sam haatte het om te worden afgewimpeld. HIER WOONT EEN VROUW MET INHOUD. Dat had ze op haar locker op school geplakt. Ik denk dat ze ’s nachts wakker bleef om motto’s te bedenken. Dat over die inhoud, nou, dat begreep ik. Sam was niet bepaald oppervlakkig. Maar ik herinnerde haar er graag aan dat als ik nog lang geen man was, zij nog veel langer geen vrouw zou zijn. Dat kon ze niet waarden. Dan gaf ze me haar bek-dicht-blik.

Onder het lopen kletste ze eerst nog een tijd over kolibries en daarna gaf ze me een preek over mijn chronische onvermogen om naar haar te luisteren. En ik dacht: man, als Sam eenmaal op gang is, dan is ze ook écht op gang. Ik bedoel, ze gaf me er echt flink van langs. Uiteindelijk moest ik – móést ik – haar onderbreken. ‘Sammy, waarom zoek je altijd

ruzie met me? Luister, ik lach je niet uit. Je weet best dat ik niet bepaald van de getallen ben. Ik plus getallen is *no bueno*. Zodra je met cijfertjes komt, worden mijn ogen glazig.'

Sam was 'onaangedaan', zoals mijn vader graag zei. Ze begon weer te praten, maar dit keer was ik niet degene die haar onderbrak – dat was Enrique Infante. Terwijl Sam en ik naar huis liepen, had hij ons beslopen. Plotseling sprong hij voor mijn neus. Hij keek me aan, prikte met zijn vinger in mijn borst en zei: 'Je vader is een flikker.'

Er gebeurde iets in mijn binnenste. Ik werd overspoeld door een enorme, onbedwingbare golf, die te pletter sloeg op de kust die mijn hart vormde. Opeens kon ik niet meer praten en, ik weet niet, ik was nog nooit zo boos geweest en ik begreep niet precies wat er aan de hand was, want boos zijn was niet normaal voor me. Het was alsof ik, de Sal die ik kende, was verdwenen en een andere Sal mijn lichaam was binnengedrongen en de regie had overgenomen. Ik herinner me de pijn in mijn vuist nadat ik Enrique Infante op zijn gezicht had geslagen. Het gebeurde allemaal heel snel, als in een bliksemflits, alleen kwam de bliksem niet uit de hemel, maar ergens uit mijn binnenste. Toen ik al dat bloed uit de neus van een andere jongen zag stromen, kreeg ik het gevoel dat ik leefde. Echt. Ik lieg niet. En dat maakte me bang.

Er zat iets in me waar ik bang van werd.

Het volgende dat ik me herinner is dat ik naar Enrique staarde, die op de grond lag. Ik was weer mijn kalme zelf; nou ja, ik was niet echt kalm, maar ik kon in elk geval weer praten. En ik zei: 'Mijn vader is een man. Hij heeft een naam. Zijn naam is Vincente. Dus als je hem iets wilt noemen, noem hem dan bij zijn naam. En hij is géén flikker.'

Sam keek me aan. Ik keek terug. 'Goh, dat is nieuw,' zei ze. 'Wat is er met die brave jongen gebeurd? Ik wist niet dat je het in je had om een jongen te slaan.'

'Ik ook niet,' zei ik.

Sam glimlachte naar me. Haar glimlach was een beetje vreemd.

Ik keek naar Enrique. Ik wilde hem omhooghelpen, maar daar wilde hij niets van weten. ‘Rot op,’ zei hij en hij hees zichzelf van de grond.

Sam en ik keken hem na toen hij wegliep.

Hij draaide zich om en stak zijn middelvinger naar me op.

Ik voelde me een beetje verdoofd. Ik keek naar Sam. ‘Misschien weten we niet altijd wat we in ons hebben.’

‘Dat is waar,’ zei Sam. ‘Ik denk dat er een heleboel dingen zijn die zich ergens in ons lichaam schuilhouden.’

‘Misschien zouden die dingen daar lekker moeten blijven zitten,’ zei ik.

Langzaam liepen we terug naar huis. Sam en ik zeiden heel lang niets, en die stilte tussen ons was absoluut verontrustend. Uiteindelijk zei Sam: ‘Lekker begin van het eindexamenjaar.’

Toen begon ik te trillen.

‘Hé,’ zei ze. ‘Ik zei vanochtend toch dat we ze ervanlangs gingen geven?’

‘Grapjas,’ zei ik.

‘Luister, Sally, dat was zijn verdiende loon.’ Ze schonk me een van haar glimlachjes. Een van haar rustig-maar-glimlachjes. ‘Goed, mensen slaan is niet zo’n goed idee. No bueno. Misschien zit er een foute jongen in je die staat te trappelen om eruit te mogen.’

‘Neuh, echt niet.’ Ik hield mezelf voor dat ik gewoon een heel vreemd moment had gehad. Maar iets in me zei dat ze gelijk had. Of in elk geval semi-gelijk. Verontrust. Zo voelde ik me. Misschien had Sam gelijk over die dingen die zich in ons schuilhielden. Wat zat daar allemaal nog meer verstopt?

De rest van de weg zwegen we. Toen we bijna bij haar huis waren, zei ze: ‘Laten we naar de Circle K gaan. Dan koop ik een cola voor je.’ Ik dronk soms cola. Als een soort troostdrankje.

We gingen op de stoep zitten en dronken onze frisdrank.

Toen ik Sam bij haar huis afzette, gaf ze me een knuffel. ‘Het komt allemaal goed, Sally.’

‘Je weet dat ze mijn vader gaan bellen.’

‘Ja, maar meneer V. is tof.’ Meneer V. Zo noemde Sam mijn vader.

‘Ja,’ zei ik. ‘Maar meneer V. is toevallig wel mijn vader – en een vader blijft een vader.’

‘Sally, het komt heus allemaal goed.’

‘Ja,’ zei ik. Soms zat ik vol met slappe ja’s.

Op weg naar huis zag ik de haat op Enrique Infantes gezicht voor me. Het woord ‘flikker’ galmde nog steeds door in mijn hoofd.

Mijn vader. Mijn vader was níét dat woord.

Dat zou hij nooit zijn. Nooit.

Toen klonk er een luide donderklap en begon het te stortregenen.

De storm omringde me en ik zag geen hand voor ogen. Ik liep door, mijn hoofd gebogen.

Ik bleef stug doorlopen.

Ik voelde het gewicht van mijn doorweekte kleren. En voor het eerst in mijn leven voelde ik me alleen.

Ik. Pap. Problemen.

IK WIST DAT IK ZWAAR IN DE PROBLEMEN ZAT. ZWAAR, ZWAAR in de problemen. We hebben het hier over een ongelofelijk zware shit-zooi. Mijn vader, die soms streng, maar altijd meelevend was en die nóóit schreeuwde, kwam mijn kamer binnen. Mijn hond, Maggie, lag naast me, op bed. Maggie wist altijd wanneer ik me rot voelde. Dus daar lagen we, Maggie en ik. Waarschijnlijk zou je kunnen zeggen dat ik medelijden had met mezelf. Dat was ook een vreemd gevoel, want medelijden hebben met mezelf was absoluut geen hobby van me. Dat was er eerder een van Sam.

Pap trok de stoel bij mijn bureau vandaan en ging zitten. Hij glimlachte. Die glimlach kende ik. Voordat hij een serieus gesprek met me begon, glimlachte hij altijd. Hij haalde zijn vingers door zijn dikke peper-en-zoutkleurige haar. ‘Ik ben net gebeld door de rector van je school.’

Ik geloof dat ik wegkeek.

‘Kijk me aan,’ zei hij.

Ik keek in zijn ogen. We keken elkaar een lange tel aan. Gelukkig zag ik geen woede. Toen zei hij: ‘Salvador, het is niet oké om andere mensen pijn te doen. En het is zeker niet oké om ze in hun gezicht te slaan.’

Toen hij me Salvador noemde, wist ik dat hij het echt meende. ‘Dat weet ik, pap. Maar je weet niet wat hij zei.’

‘Het kan me niet schelen wat hij zei. Niemand verdient het fysiek te worden aangevallen omdat hij iets zei wat je niet aanstond.’

Ik bleef een hele tijd stil. Uiteindelijk besloot ik dat ik mezelf moest verdedigen. Of in elk geval mijn daden moest rechtvaardigen. ‘Hij zei iets heel kuts over jou, pap.’ Op een andere dag zou ik misschien hebben gehuild. Maar ik was nog steeds te boos om te kunnen huilen. Pap zei altijd dat er niets mis was met huilen, want als mensen vaker zouden huilen, nou, dan zou de wereld er een stuk beter uitzien. Niet dat hij iets met zijn eigen advies deed. En zelfs al huilde ik niet, je zou waarschijnlijk kunnen zeggen dat ik me een beetje voor mezelf schaamde – ja, ik schaamde me voor mezelf – anders zou ik mijn hoofd niet zo laten hangen. Ik voelde de armen van mijn vader om me heen en ik leunde tegen hem aan en fluisterde: ‘Hij noemde je een flikker.’

‘O, jongen,’ zei hij. ‘Denk je dat ik dat woord nog nooit heb gehoord? Ik heb wel ergere dingen gehoord. Dat woord bevat geen greintje waarheid, Salvie.’ Hij pakte me bij mijn schouders en keek me aan. ‘Mensen kunnen gemeen zijn. Mensen haten wat ze niet begrijpen.’

‘Maar pap, ze willen het niet begrijpen.’

‘Misschien niet. Maar we moeten een manier vinden om ons hart te beheersen en te voorkomen dat we door hun wreedheid in gewonde dieren veranderen. We zijn beter dan dat. Je kent het woord “beschaafd” toch wel?’

Beschaafd. Mijn vader was gek op dat woord. Daarom hield hij zo van kunst. Omdat het de wereld beschaving bijbracht. ‘Ja, pap,’ zei ik. ‘Ik begrijp het. Maar wat gebeurt er als een fokking barbaar zoals Enrique Infante in je nek hijgt? Ik bedoel...’ Ik begon Maggie te aaien. ‘Ik bedoel, Maggie is menselijker dan mensen als Enrique Infante.’

‘Die veronderstelling spreek ik niet tegen, Salvie. Maggie is heel rustig. Ze is lief. Sommige mensen op deze wereld zijn een stuk wilder dan zij. Niet iedereen die op twee benen loopt is even fatsoenlijk. Niet iedereen die op twee benen loopt weet hoe hij zijn intelligentie moet gebruiken. Maar dat weet je natuurlijk al. Je moet gewoon leren weg te lopen bij wilde mensen die graag naar anderen grommen. Die mensen kunnen

bijten. Die kunnen je pijn doen. Word niet zoals zij.'

'Ik moest iets doen.'

'Het is geen goed idee om een riool in te springen om een rat te vangen.'

'Dus we laten mensen zomaar met van alles weggomen?'

'Waar kwam Enrique precies mee weg? Wat heeft hij je afgenomen?'

'Hij noemde je een flikker, pap. Je kunt mensen niet zomaar je waardigheid laten afnemen.'

'Hij heeft mijn waardigheid niet afgenomen. En de jouwe ook niet, Salvie. Denk je echt dat die klap op zijn neus ook maar iets heeft veranderd?'

'Niemand mag jou uitschelden. Niet als ik erbij ben.' Opeens voelde ik tranen over mijn wangen rollen. Het probleem met tranen is dat ze net zo stil kunnen zijn als wolken die langs een woestijnhemel zweven. Het andere probleem met tranen is dat mijn hart er pijn van gaat doen. Au.

'Lieve jongen,' fluisterde hij. 'Je bent trouw en je bent lief.'

Mijn vader noemde me altijd een lieve jongen. Soms vond ik het zwaar irritant als hij me zo noemde. Want (1) ik was niet half zo lief als hij dacht en (2) welke normale jongen wil zichzelf nou beschouwen als 'lief'? (Misschien ging ik dan tóch voor normaal.)

Toen pap mijn kamer verliet, volgde Maggie hem. Waarschijnlijk dacht zij dat het allemaal wel goed zou komen.

Ik lag heel lang op de grond. Ik dacht aan kolibries. Ik dacht aan het Spaanse woord voor die vogeltjes: *colibrís*. Ik herinnerde me dat Sam me had verteld dat de kolibrie bij de Azteken de god van de oorlog was. Misschien zat er in mij ook een beetje oorlog. Nee, nee, nee, nee. Het was gewoon zo'n stom iets. Het zou nooit meer gebeuren. Ik was niet het soort jongen dat andere jongens neersloeg. Zo'n jongen was ik niet.

Ik weet niet hoe lang ik die avond op de vloer heb gelegen. Ik ging niet naar de keuken voor het avondeten. Ik hoorde mijn vader en Maggie mijn nu donkere kamer in lopen. Maggie sprong op mijn bed en mijn vader deed het licht aan. Hij had een boek vast. Hij glimlachte naar me en legde

zijn hand op mijn wang, net als hij had gedaan toen ik een klein jongetje was. Hij las me die avond voor, mijn favoriete passage uit *De kleine prins* over de vos en de Kleine Prins die over temmen ging.

Als iemand anders me had opgevoed, was ik misschien wel een wilde, boze jongen geworden. Als ik zou zijn opgevoed door de man wiens genen ik had, zou ik misschien een totaal andere gozer zijn geworden. Ja, de man wiens genen ik had. Ik had nog nooit echt over hem nagedacht. Niet echt. Nou ja, misschien een beetje.

Maar mijn vader, de man die in mijn kamer zat en het licht had aangedaan, was degene die me had opgevoed. Hij had me getemd met alle liefde die hij bezat.

Luisterend naar het geluid van mijn vaders stem viel ik in slaap.

Ik had een droom over mijn opa. Hij probeerde me iets te vertellen, maar ik kon hem niet verstaan. Misschien omdat hij dood was en de levenden de taal van de doden niet begrijpen. Ik zei keer op keer zijn naam. *Popo? Popo?*

Begravenissen en flikkers en woorden

HET WOORD 'FLIKKER' EN DE DROOM OVER MIJN POPO ZETTEN me aan het denken. En dit was waar ik aan dacht: woorden bestaan alleen in theoretische zin. En op een doodnormale dag kom je een woord tegen dat alleen in theoretische zin bestaat, ontmoet je het in het echt. En dan verandert dat woord in iemand die je kent.

Begravenis.

Dat woord ontmoette ik voor het eerst toen ik dertien was.

Toen overleed mijn Popo. Ik was een van de kistdragers. Tot dat moment had ik niet eens geweten wat een kistdrager was. Als je het woord 'begravenis' ontmoet, maak je namelijk gelijk kennis met een heleboel andere woorden. Je maakt kennis met al zijn vrienden: Kistdrager, Lijkkist, Begravenisondernemer, Begraafplaats, Grafsteen.

Het voelde ontzettend vreemd om mijn opa's kist naar zijn graf te dragen.

Ik was niet bekend met de rituelen en gebeden voor de doden.

Ik was niet bekend met de definitieve aard van de dood.

Popo zou nooit meer terugkomen. Ik zou zijn stem nooit meer horen. Ik zou zijn gezicht nooit meer zien.

De begraafplaats waar hij werd begraven, pakte begravenissen nog altijd traditioneel aan. Nadat de priester mijn opa had toevertrouwd aan het paradijs, stak de begravenisondernemer een schop in de berg aarde

en duwde hem naar voren. Iedereen wist precies wat hij moest doen. Er vormde zich een stille en sombere rij: iedereen wachtte op zijn beurt om een handvol aarde te pakken en deze op de kist te werpen.

Misschien was het iets Mexicaans. Dat wist ik eigenlijk niet.

Ik herinner me dat oom Mickey de schop voorzichtig overnam van de begrafenisondernemer. ‘Hij was mijn vader.’

Ik herinner me dat ik naar de schop liep, een handvol aarde pakte en mijn oom Mickey aankeek. Hij knikte. Ik zie nog steeds voor me hoe ik de aarde gooide en hoe die Popo’s kist raakte. Ik zie voor me hoe ik mijn gezicht begroef in de armen van tante Evie. Ik zie voor me hoe ik opkeek en Mima tegen de schouder van mijn vader zag huilen.

Ik herinner me nog iets van Popo’s begrafenis. Een man die buiten een sigaret stond te roken en in gesprek was met een andere man, zei: ‘De wereld geeft geen reet om mensen zoals wij. We werken ons hele leven en dan gaan we dood. We zijn onbelangrijk.’ Hij was echt heel boos. ‘Juan was een goede man.’ Juan, dat was mijn Popo. Ik kan de woede van die man nog altijd horen. Ik begreep niet wat hij bedoelde.

Ik vroeg mijn vader: ‘Wie zijn mensen zoals wij? En waarom zei hij dat we onbelangrijk zijn?’

Pap zei: ‘Iedereen is belangrijk.’

‘Hij zei dat Popo een goede man was.’

‘Popo was een hele goede man. Een hele goede, imperfecte man.’

‘Praatten jullie met elkaar? Zoals wij met elkaar praten, bedoel ik?’

‘Nee. Zo’n man was hij niet. Wij waren hecht op onze eigen manier, Salvador.’

Ik was zo nieuwsgierig op mijn dertiende. Maar ik begreep bijna niets. Ik zoog woorden in me op en onthield ze, maar volgens mij begreep ik niets.

‘En “mensen zoals wij”? Bedoelde hij Mexicanen, pap?’

‘Ik denk dat hij arme mensen bedoelde, Salvie.’

Ik wilde hem geloven. Maar ook al begreep ik op mijn dertiende nog

niets, ik wist al wel dat er mensen bestonden die een hekel hadden aan Mexicanen – ook aan Mexicanen die niet arm waren. Dat hoefde mijn vader me niet te vertellen. En ik wist ook al dat er mensen bestonden die een hekel hadden aan mijn vader. Die een hekel aan hem hadden omdat hij homo was. En die mensen vonden mijn vader onbelangrijk.

Volkomen onbelangrijk.

Maar ik vond hem wel belangrijk.

Woorden bestaan alleen in theoretische zin. En op een doodnormale dag kom je een woord tegen dat alleen in theoretische zin bestaat, ontmoet je het in het echt. En dan verandert dat woord in iemand die je kent. Dan verandert dat woord in iemand die je haat. En dan draag je dat woord voor altijd bij je. En je kunt niet doen alsof het er niet is.

Begrafenis.

Flikker.